



HÖGSKOLAN  
DALARNA

# Vägen till arbete för invandrade akademiker?

En utvärdering av kursen Korta vägen i Dalarna 2019

Mats Öhlén, Högskolan Dalarna  
Angelica Vesterholm, Högskolan Dalarna

Rapport nr 10  
Interkulturellt utvecklingscentrum Dalarna (IKUD)

Redaktörer:  
Tomas Axelson & Thomas Sedelius

Högskolan Dalarna 2020





HÖGSKOLAN  
DALARNA

# Vägen till arbete för invandrade akademiker?

En utvärdering av kursen Korta vägen i Dalarna 2019

Mats Öhlén, Högskolan Dalarna  
Angelica Vesterholm, Högskolan Dalarna

Rapport nr 10  
Interkulturellt utvecklingscentrum Dalarna (IKUD)

Redaktörer:  
Tomas Axelson & Thomas Sedelius

Högskolan Dalarna 2020

Högskolan Dalarna  
791 88 Falun  
Sweden  
Tel 023-77 80 00  
[www.du.se](http://www.du.se)

Interkulturellt utvecklingscentrum Dalarna (IKUD) rapport nr 10 (2020)

ISBN: 978-91-88679-24-6

© Författarna

Grafisk form: Richard Borg

## Innehållsförteckning

1. Förord .....	5
2. Utvärderingens syfte och metod .....	6
3. Bakgrund om Korta vägen .....	8
Uppdrag från Arbetsförmedlingen .....	8
Utbildningens syfte .....	8
Kursupplägg.....	8
Allmänt om den utvärderade kursen.....	9
4. Beskrivning av Gruppen .....	10
Akademisk utbildning.....	11
Arbetslivserfarenhet .....	11
Svenska språkkurser .....	11
5. Utfall - Vad gör deltagarna efter kursen? .....	12
6. Kursledningens åsikter om kursen.....	13
Kursinnehåll .....	13
Social aspekt.....	13
Kursledningens åsikter om praktiken.....	14
7. Allmänna synpunkter från kursdeltagare.....	15
Upplevelse av kursinnehåll.....	15
Upplevelse av gruppen .....	16
Deltagare: Upplevelse av praktikperiod .....	16
8. Synpunkter från praktikplatser .....	18
Rekrytering och kontakt mellan praktikplatserna och Korta vägen .....	18
Arbetsgivare: Upplevelsen av att ta emot en praktikant.....	19
Anställningsbarhet.....	19
9. Sammanfattande slutdiskussion.....	21
Referenser .....	24
Bilaga 1 Intervjumanual - Frågor till praktikanordnare	
Bilaga 2: Enkät till deltagarna	



## 1. Förord

Föreliggande rapport har genomförts inom ramen för Högskolan Dalarnas del i "Vägen in", en regional överenskommelse med fokus på nyanländas integrering och inkludering i samhället. Syftet är att utvärdera kursen "Korta vägen" som genomfördes under 2019. Korta vägen är en utbildning för invandrade utländska akademiker med målet att öka deras möjlighet att komma in på den svenska arbetsmarknaden. Detta blir särskilt intressant utifrån data som presenteras i en nyligen publicerad integrationsrapport av Region Dalarnas utvecklingsförvaltning (Region Dalarna 2019). Här konstateras att Dalarnas län (precis som övriga Sverige) erfarit en kraftigt ökad invandring under de senaste fem åren och det visas även att gruppen utrikes födda är kraftigt överrepresenterad i arbetslöshetsstatistiken. Samtidigt lyfter denna rapport fram att det paradoxalt nog råder arbetskraftsbrist i Dalarna. Ett projekt som Korta vägen ter sig i denna kontext som högst relevant. Därmed är det också av stort intresse att utvärdera hur väl detta genomförs och vilka resultat det kan uppnå. Det bör dock nämnas att denna rapport enbart fokuserar på en kursomgång av Korta vägen under 2019. Därmed är det att betrakta som ett stickprov och generalisering bör göras med stor försiktighet.

Denna rapport hade inte varit möjlig att genomföra utan stöd och hjälp ifrån de aktörer som organiserar och deltar i Korta vägen. Vi skulle först och främst vilja rikta ett varmt tack till deltagarna i kursen som fyllde i vår enkät. Denna utgör stommen i vår utvärdering och innehåller mycket viktig information och omdöme om kursens olika delar. För det andra vill vi tacka representanterna för praktikplatserna som tog sig tid för intervjuer. För det tredje vill vi tacka kursledningen för allt stöd. Ni har varit mycket generösa och ställt upp med information och samtal samt feedback till denna rapport. Slutligen vill vi rikta ett tack till Tomas Axelson, verksamhetsledare för Interkulturellt utvecklingscentrum Dalarna, som har bidragit med värdefull input i arbetet med denna rapport.

Mats Öhlén  
Lektor i statsvetenskap  
Högskolan Dalarna  
e-post: maoh@du.se

Angelica Vesterholm  
Forskningsassistent  
Högskolan Dalarna

## 2. Utvärderingens syfte och metod

Syftet med denna rapport är att utvärdera utbildningen "Korta vägen" för Dalarnas län som genomfördes under 2019. Korta vägen är en utbildning som är anpassad för invandrade utländska akademiker med målet att öka deras möjlighet att komma in på den svenska arbetsmarknaden. Kursen fyller en viktig funktion i en tid med motsägelsefulla utvecklingstendenser. Ny sammanställd data visar att Dalarnas län har problem med brist på arbetskraft (Region Dalarna 2019: 20). Samtidigt har länet erfarit en kraftig ökning av invandring under de senaste 5-10 åren och denna grupp är överrepresenterad i arbetslöshetsstatistiken (2019: 16). Dessutom påvisar samma rapport en utveckling där många som invandrat till Dalarna tenderar att flytta vidare till andra delar av Sverige (2019: 31).

Det finns vissa naturliga förklaringar till paradoxen med arbetskraftsbrist i Dalarna samtidigt som det råder hög arbetslöshet bland personer med utländsk bakgrund, som t.ex. lägre utbildningsnivå, språkproblem och svagare sociala nätverk. Det finns dock indikationer på att diskriminering också förekommer (2019: 23). En färsk studie om diskriminering i nio länder visar dessutom att Sverige var ett av de länder med störst förekomst av diskriminering (Quillian et al 2019) och här är det i regel den muslimska gruppen som drabbas hårdast (se t.ex. Oxford Research 2014).

I denna kontext har en kurs som Korta vägen en potentiellt viktig funktion att fylla. Genom att stärka invandrade akademikers möjlighet att komma in på den svenska arbetsmarknaden skapas flera potentiellt självförstärkande positiva spiraler: För det första att stärka kursdeltagarna ifråga om kunskaper, självförtroende och närhet till arbetsmarknaden. För det andra, i de fall deltagarna får arbete efter kursen kan det ge "ringar på vattnet" och inspirera andra med utländsk bakgrund och öka tilltron till det svenska samhället. För det tredje kan arbetsgivare som erbjuder praktikplatser i denna utbildning bryta det stigma och den rädsla som kan finnas mot att anställa personer med utländsk bakgrund och därmed motverka diskriminering (studier visar att de flesta arbetsgivare är nöjda med dessa praktikprojekt, se t.ex. Andersson och Guldlager 2013). Slutligen kan Korta vägen delvis bidra till att lösa problemet med arbetskraftsbrist i Dalarnas län.



Utifrån resonemangen ovan är det alltså högst relevant att utvärdera hur väl kursen genomförs, vilka resultat som har uppnåtts och vilka förbättringsmöjligheter som finns.

Undertecknade har systematiskt arbetat med informationsinsamling för utvärderingen. Följande metoder för informationsinsamling har använts:

- En pappersenkät till deltagarna i kursen (100 % svarsfrekvens).
- Intervjuer med kursledaren samt praktikansvarig.
- Intervjuer med representanter från samtliga praktikplatser som tagit emot kursdeltagarna.

Dessutom har skriftligt material om deltagarna sammanställts; dels deras ansökan och dels deras betyg- och meritlista. Detta har kompletterats för varje individ genom personlig kontakt med kursledaren. Samtliga respondenter har informerats om studiens syfte och att deltagandet i studien är frivilligt. Deltagarna i själva kursen har även utlovats anonymitet och att uppgifter om dem som kan vara av privat karaktär inte ska spridas.

### **3. Bakgrund om Korta vägen**

#### **Uppdrag från Arbetsförmedlingen**

Arbetsförmedlingen upphandlar uppdragsutbildningar för invandrade utländska akademiker för att korta vägen in på den svenska arbetsmarknaden. Universitet eller högskolor utför utbildningarna på uppdrag av Arbetsförmedlingen. Målet är att deltagarna ska öka sina chanser att komma ut på den svenska arbetsmarknaden genom kompletterande utbildning, praktik eller förberedelse för kompletterande utbildning.

Högskolan Dalarna har tidigare varit ansvariga för 17 stycken Korta vägen-kurser. Från och med 2019 har de i skrivande stund ett nytt tvåårigt avtal med Arbetsförmedlingen, som kan förlängas med ytterligare två år.

Arbetsförmedlingen ställer krav på en utvärdering efter varje omgång. I utvärderingen ska det ingå en beskrivning av gruppen utifrån faktorer som t.ex. utbildning, arbetslivserfarenhet, nationalitet och var deltagare tar vägen efter kursen. Utvärderingen av kursen år 2019 har genomförts av Högskolan Dalarna som en del av Högskolans engagemang i projektet Vägen in som är ett regionalt integrationsprojekt i Dalarna för att förbättra situationen och inkluderingen av nyanlända i regionen.

#### **Utbildningens syfte**

Målet är att öka deltagarnas möjligheter att få arbete i enlighet med sin utbildning samt att ge förutsättningar att kunna komplettera eller validera sin tidigare examen. Mer konkret skriver Arbetsförmedlingen följande:

*"Syftet med Korta vägen är att pröva dina möjligheter att få ett arbete som motsvarar tidigare erfarenheter eller tidigare akademiska studier. Korta vägen är också en utbildning som förbereder dig för vidare akademiska studier i Sverige när du exempelvis behöver komplettera dina studier från annat land."* (Arbetsförmedlingen u.å.)

#### **Kursupplägg**

Kursens längd är cirka 26 veckor och består av följande moment:

- Urvalsintervjuer
- Yrkescoachning, studievägledning och information om olika yrkesspår (löpande stöd under hela utbildningen)

- Kartläggning och bedömning av akademisk kompetens
- Kortare utbildningsinsatser för vissa personer för att göra dessa mer attraktiva för arbetsgivare
- Yrkesspecifik svenska på akademisk nivå - deltagarna ska förbättra sina kunskaper i svenska vad gäller kommunikation, uttal, skrivande, grammatik och ordkunskap. Undervisningen är lärarledd men det finns även möjlighet att läsa svenska under den arbetsplatsförlagda delen av utbildningen.
- Samhällsorientering och svenskt arbetsliv
- Arbetsplatsförlagd utbildning - deltagarna får en bild av hur deras kompetens matchar arbetsgivares behov på den svenska arbetsmarknaden, förbättrad språkinläring samt ökade chanser att få ett arbete i enlighet med deras kompetens.

### **Allmänt om den utvärderade kursen**

Undervisningen skedde i fast kurslokal i Dalarna Science Park beläget nära Högskolan Dalarna, Campus Borlänge. I lokalen fanns föreläsningssal, tillgång till datorer, pentry, fikarum med TV och tidningar. Verksamhetsledaren hade ett kontor där och arbetade 75 % med detta uppdrag. Förutom verksamhetsledaren fanns ytterligare tre lärare från Högskolan Dalarna kopplade till kursen. Av och till anlätades även andra experter och resurspersoner.

## 4. Beskrivning av Gruppen

Gruppen som deltog i Korta vägen 2019 bestod av sex deltagare. Enligt kursledningen är detta en låg siffra jämfört med tidigare år och beror sannolikt på det minskade flyktingmottagandet efter 2015. Men en annan faktor kan ha spelat in här: de stora neddragningar som Arbetsförmedlingen har gått igenom under 2019 (se t.ex. SVT 2019). Detta har skapat en ovisshet inom hela verksamheten och detta inkluderar Korta vägen med sämre planering och framförhållning som följd. Tabellen nedan ger en översikt över gruppens sammansättning.

Tabell 1: Kursdeltagarna i Korta vägen 2019

	<b>Kön och ålder</b>	<b>Hemland</b>	<b>Antal år i Sverige</b>	<b>Yrke i hemlandet</b>	<b>Examen i hemlandet</b>
Deltagare 1	Kvinna 40 år	Syrien	5	Kemilärare	Kandidatexamen i analytisk kemi
Deltagare 2	Man 50 år	USA	8	Teater/film	Masterexamen i konstvetenskap
Deltagare 3	Kvinna 36 år	Pakistan	4	Projektledare för UNICEF	Masterexamen i internationella relationer
Deltagare 4	Kvinna 50 år	Rumänien	3	Projektledarkoordinator	Magisterexamen i ekonomi och management
Deltagare 5	Kvinna 45 år	Jemen	5	Advokat	Juristutbildning
Deltagare 6	Man 47 år	Jemen	5	Regionchef inom vägbyggnad	Företagsekonomi

Utifrån ovanstående tabell kan vi dra slutsatsen att gruppen består av fyra kvinnor och två män. Åldern ligger mellan 37 och 50 år med en medelålder på 45 år. När det gäller kursdeltagarnas hemland har mer än hälften (fyra av sex) av deltagarna sitt ursprung i tre muslimska länder i Mellanöstern: Syrien, Jemen och Pakistan. En deltagare har sitt ursprung i Rumänien och en i USA.

De allra flesta kom till Sverige mellan 2014–2016 och har varit i Sverige 3–5 år. Kursdeltagaren från USA kom redan 2011 och har därmed varit i Sverige under åtta år.

### **Akademisk utbildning**

Alla deltagare har högskole- eller universitetsexamen. De har utbildat sig i minst 4 år. Tre av deltagarna har fått sin examen bedömd och godkänd av Högskoleverket. De andra tre deltagarna har inte fått sin utbildning validerad i Sverige.

### **Arbetslivserfarenhet**

När det gäller arbetslivserfarenheten har ingen arbetat i Sverige men samtliga har arbetslivs-erfarenhet relaterad till sin utbildning ifrån sitt hemland.

### **Svenska språkkurser**

Alla deltagare har genomgått någon form av svenskundervisning. Dock bör det nämnas att två av deltagarna endast hade uppnått nivån SFI B, vilket är ovanligt svagt för deltagare i denna kurs. Nedan redovisas deras högsta uppnådda nivå:

SFI B – två personer

SFI D – två personer

Svenska 2 – en person

Grund 2 Komvux – en person

## 5. Utfall - Vad gör deltagarna efter kursen?

Denna frågeställning undersöktes utifrån deltagarnas svar på enkäten som genomfördes i samband med kursens avslut. Det finns därmed en viss osäkerhet i svaren här. Svaren på denna fråga redovisas i figuren nedan.

Tabell 2: Deltagarnas sysselsättning efter genomförd kurs

	<b>Fått arbete</b>	<b>Förlängd praktik</b>	<b>Söker arbete</b>	<b>Summa</b>
Antal	1	1	4	6
Procent	17 %	17 %	66 %	100 %

Som framgår ovan är majoriteten (fyra stycken) av kursens deltagare fortfarande i en situation där de söker arbete. Samtidigt har en av deltagarna fått en anställning på sin praktikplats och en annan av deltagarna ska göra förlängd praktik.

## 6. Kursledningens åsikter om kursen

Efter intervjuer med kursledningen är den generella uppfattningen positiv. Kursledningen upplever kursen som mycket givande och positiv. Denna kurs anses dock vara i minsta laget med endast sex deltagare, vilket är beroende på arbetsförmedlingen som är den myndighet som är ansvarig för vilka som deltar i kursen.

### Kursinnehåll

Innehållet i kursen har ändrats lite från år till år angående vilka moduler som ingår. Detta beror på vilket innehåll som arbetsförmedlingen anger. Tidigare i kursen har datateknik varit en del, denna är nu borttagen. Kursledningen är ändå behjälplig om en deltagare behöver hjälp med detta.

I denna omgång fanns det två inriktningar att välja på. Yrkesinriktning och studieinriktning, alla deltagare valde yrkesinriktning. Kursledningen upplever att samtliga är intresserade av att komma ut på arbetsmarknaden och få ett arbete snarare än att studera vidare i Sverige. Dock innehåller de yrkesinriktade modulerna ingen undervisning i svenska språket, vilket kursledningen upplever att deltagarna har ett stort behov av. För att lösa detta har svenskan integrerats i de moduler som finns för att kombinera till exempel yrkesspecifikt innehåll eller yrkescoachning med svenska språket. Alla moduler i denna omgång anses vara relevanta enligt kursledningen.

### Social aspekt

Den sociala aspekten anses vara viktig för gruppens deltagare, och fungerar väldigt bra. Det har varit en bra och positiv stämning i gruppen där man kommer varandra mycket nära och gläds åt varandras framgångar. Både mellan deltagarna och med lärare och personal upplevs stämningen vara positiv och kreativ, och många fortsätter även att ha kontakt efter kursens slut.

Personalen upplever själv även ett stort utbyte av att arbeta med Korta vägen, där det finns mycket att lära av varandra. Även lokalen anses bidra positivt genom att vara ändamålsenlig för denna mindre grupp och läget anses vara bra för den sociala delen, att vara på ett ställe där det vistas mycket människor och där det händer saker. Det gör att deltagarna kan knyta kontakter och eventuellt vara med på andra pågående aktiviteter i byggnaden.

## **Kursledningens åsikter om praktiken**

Praktikmomentet i kursen lyfts fram av kursledningen som en av de viktigaste modulerna. För att hitta relevanta praktikplatser åt deltagarna börjar kursledningen med en kartläggning. Intervjuer görs med deltagarna för att få fram relevant information såsom bakgrund, examen från hemlandet, tidigare erfarenheter, svenska-nivån och datakunskaper. I dessa intervjuer får även deltagarna själv föreslå tänkbara praktikplatser.

Praktikplatserna väljs ut på nytt från år till år för att vara anpassade till deltagarens kompetens och utbildning, eftersom grupperna kan se väldigt olika ut från år till ett annat.

Det upplevs ibland svårt att hitta relevanta praktikplatser, detta kan delvis bero på tidsperioden när kursen genomförs. I detta fall var praktiken förlagd under semestertider och därför upplevdes det i vissa fall vara svårt att initiera en kontakt med en ansvarig för att diskutera en eventuell praktikplats. Ibland upplevs även arbetsgivare vara oroliga för att inte ha den tid som krävs för att ta emot en praktikant eller att branschen har lågsäsong eller för få arbetsuppgifter, eller att arbetsuppgifterna inte matchar deltagarens kunskaper.

Med tanke på svårigheten med att hitta relevanta och bra praktikplatser finns idéer om att starta någon form av bank med praktikplatser som kan användas för att ta kontakt med arbetsplatser som vill ta emot praktikanter. Detta skulle i vissa fall vara en fördel och det finns kontakter där det är möjligt att göra så. Men det innebär även svårigheter eftersom det är nya deltagare med olika kompetenser i gruppen varje gång och därför behövs en flexibilitet i letandet av praktikplatser. Men någon typ av systematisering anses vara önskvärd.



## 7. Allmänna synpunkter från kursdeltagare

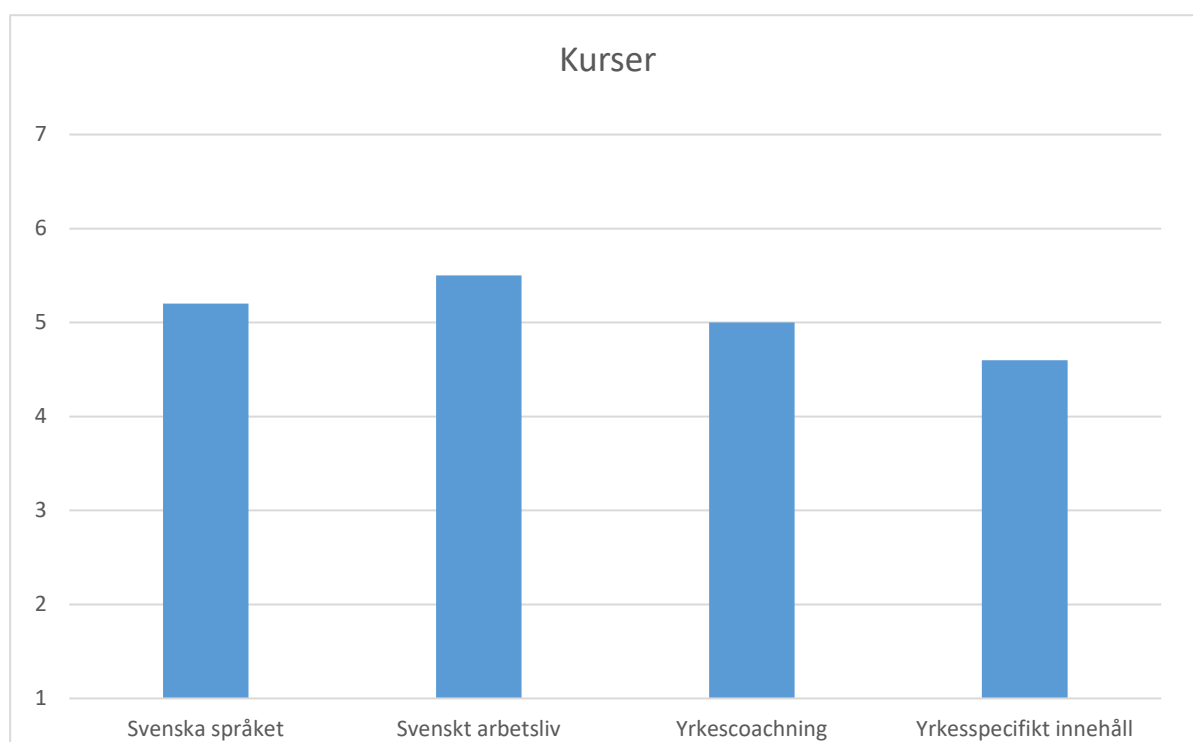
Kursdeltagarna har angett sina synpunkter via en enkät och i en grupp-diskussion. Samtliga deltagare har besvarat enkäten.

### Upplevelse av kursinnehåll

Deltagarna har fått ange generellt hur mycket de har lärt sig i kursen, samt senare betygsatt de olika kurserna separat med en betygsskala från 1–7 där 1 är ingenting och 7 är väldigt mycket. På den generella frågan anser hälften av deltagarna att de har lärt sig mycket som de kommer att ha nytta av och den andra hälften att de har lärt sig en del som de kommer att ha nytta av.

Uppdelat på de olika kurserna är medelbetyget enligt följande tabell.

Tabell 1: Deltagarnas egen bedömning av vad de lärt sig under kursen. Siffrorna anger medelvärdet. Skala 1–7, där 7 är högst.



Enligt tabellen har kursen i svenskt arbetsliv varit mest uppskattad. I grupp-diskussionen var språkutvecklingen det mest positiva enligt större delen av gruppen, jämfört med SFI upplever gruppen att svenskan i denna kurs är mer

avancerad och anpassad för gruppen. Deltagarna uppskattar även lokal information om arbetsmarknaden då denna har kunnat anpassas bättre än arbetsförmedlingens motsvarighet.

### **Upplevelse av gruppen**

Här finns endast positiva svar. Deltagarna upplever det som mycket positivt att få en plattform att mötas och att lära av varandra. Att kunna samarbeta och prata med varandra skapar nätverk och utvecklar språkkunskaperna. En av deltagarna skrev följande kommentar på enkäten:

*”Vi har varit bra kompisar i gruppen, där alla respekterar och hjälper varandra”*

### **Deltagare: Upplevelse av praktikperiod**

Deltagarnas upplevelser av praktiken är övervägande positiv. Det generella omdömet har ett snitt på 5.7 där 7 är högst. Kontakten med handledaren har ett högt snitt och har fungerat bra i samtliga fall. Det som har lägst betyg är arbetsuppgifterna, här kan det delvis spåras till tidsperioden när praktiken genomfördes. En deltagare upplever att eftersom praktiken låg fördelad under semestertider fanns det inte tillräckligt med arbetsuppgifter. En annan deltagare menar att arbetsuppgifterna inte var anpassade till dennes tidigare kunskap och var därför inte tillräckligt stimulerande. Se tabell 4 nedan för deltagarnas egna omdömen av praktiken.

Tabell 2: Deltagarnas egen bedömning av de tyckte om sin praktikperiod. Siffrorna anger medelvärdet. Skala 1–7, där 7 är högst.

<b>Ämnesområde</b>	<b>Bedömning</b>
Generellt omdöme	5.7
Kontakt handledare	6.7
Kontakt med arbetskamrater	5.8
Arbetsuppgifter	4.7

När det handlar om deltagarnas egen bedömning av vad de lärt sig under praktikperioden upplever deltagarna att det mesta de lärt sig är vardags-svenska, där medelbetyget ligger på 6 av 7. Svenska samhället/kultur har även

det högt medelvärde. Omdömet kring begrepp och termer relevanta för yrkesområdet är lägre då två av deltagarna inte anser att praktiken har matchats med deras tidigare kunskaper.

Tabell 3: Deltagarnas egen bedömning av vad de tyckte att de lärt sig under sin praktikperiod. Siffrorna anger medelvärdet. Skala 1-7, där 7 är högst.

<b>Ämnesområde</b>	<b>Bedömning</b>
Vardagssvenska	6
Yrkesrelevanta begrepp och termer	5.2
Svensk arbetsmarknad	5.2
Svenska samhället/kulturen	5.5

## 8. Synpunkter från praktikplatser

I syfte att skapa en större helhetsbild har intervjuer genomförts med representanter för samtliga praktikplatser. Tre arbetsgivare har intervjuats personligen och resterande tre har valt att fylla i en enkät via epost.

De praktikplatser som har deltagit är följande:

- Alaska film
- Röda korset
- Skräddarbacksskolan
- Sopranen
- Stora Enso
- Structor

### **Rekrytering och kontakt mellan praktikplatserna och Korta vägen**

I samtliga sex fall skedde kontakten med praktikplatserna via kursledningen på Korta vägen.

På frågan vad som gjorde att kontaktpersonerna valde att ta emot praktikanter så handlar det främst om viljan att kunna hjälpa praktikanterna att få komma ut på den svenska arbetsmarknaden och kunna vara behjälplig. Det handlar om ett socialt engagemang där flera av kontaktpersonerna vill bidra till en bättre integration.

Praktikplatsernas kontakt med personalen på Korta vägen upplevs i fem av sex fall ha fungerat bra, dock lyfts förbättringsmöjligheter med att ha en bättre framförhållning samt tydligare struktur. En av praktikplatserna anser dock att kontakten inte fungerat så bra och hade önskat ett större engagemang och gensvar från personal på Korta vägen (främst praktiksamordnaren) kring problematik som uppstod med praktikanten.

## **Arbetsgivare: Upplevelsen av att ta emot en praktikant**

Upplevelserna av att ta emot en praktikant har varit blandade. Det är flera som har fått hjälp med arbetet och i flera av fallen uppmärksammas den positiva aspekten med att få se sin egen verksamhet med nya ögon. Att ta emot en praktikant har gett två av arbetsgivarna en möjlighet att utvärdera sin egen verksamhet. En kontaktperson uttryckte sig så här:

*”Utvecklande för verksamheten, eftersom vi tvingas bli tydligare som handledare i kommunikationen. Vi reflekterar mer över vår verksamhet och varför vi gör som vi gör.”*

En arbetsgivare har även fått hjälp av en praktikant med relevanta erfarenheter och utbyte av kompetens.

När det gäller de negativa aspekterna menar ett par av arbetsgivarna att det är tidskrävande att ta emot en praktikant och att upplärningstiden är lång innan praktikanten förväntas kunna vara till hjälp i verksamheten. En arbetsgivare menar att det tar för mycket tid från ordinarie verksamhet, vilket innebär att det blir svårt att ta emot praktikanter. I vissa av fallen är även språket en utmaning.

## **Anställningsbarhet**

På frågan om kontaktpersonerna anser att praktikanten blivit mer anställningsbar efter praktiken är det blandade svar. En arbetsgivare (Stora Enso) menar att praktikanten helt klart blivit mer anställningsbar och deltagaren har även fått en anställning efter avslutad praktik. Även Röda Korset menar att deras praktikant blivit mer anställningsbar och att de ser över möjligheten till en anställning och är positiva till anställning, det är i detta fall endast en fråga om budget. Tre kontaktpersoner menar att deras praktikanter inte har blivit mer anställningsbara, anledningen till det anses vara att det finns brister i språket samt att det i ett fall saknats driv och vilja från praktikanten. Den fjärde kontaktpersonen har ingen uppfattning i frågan.

## **Ta emot fler praktikanter från Korta vägen?**

Här är fyra av sex arbetsgivare positiva till att ta emot flera praktikanter, två av dessa påpekar dock att de vill ha en bättre framförhållning och en mer strukturerad plan för praktiken. De är i övrigt positiva till att ta emot fler. De

två övriga vet inte hur det ser ut i verksamheten och kan därför ha svårt att ta emot praktikanter kommande år.

### **Om diplom för socialt engagemang**

En fråga som ställdes till kontaktpersonerna handlade om huruvida ett eventuellt diplom från Högskolan för mottagandet av praktikant skulle spela någon roll för viljan att ta emot. På den frågan menar de flesta att det inte skulle spela någon roll för viljan att ta emot. Två av praktikplatserna skulle gärna ta emot men i grunden spelar det ingen roll, det är andra faktorer som väger tyngre än ett diplom, i dessa fall viljan att hjälpa till och ställa upp för deltagarna.

### **Övriga idéer och förbättringsförslag**

Vid flera av intervjuerna önskar praktikplatserna mer planering och struktur inför praktiken, inte minst en tidigare kontakt och bättre framförhållning, för att enklare kunna ta emot och planera bättre. En arbetsgivare önskar även en plan för utformandet av praktiken kring vad som önskas att praktikanten ska lära sig. Denna kontaktperson upplevde att det fanns en viss problematik och att praktiken inte ledde någonstans. En mer aktiv kommunikation mellan praktikplats och kursledningen (praktiksamordnaren) lyftes fram som viktigt vid sådana situationer.

## 9. Sammanfattande slutdiskussion

Syftet med denna kurs är att underlätta för invandrade utländska akademiker att komma in på den svenska arbetsmarknaden. Kursen innehåller bl.a. yrkescoaching, yrkesspecifik svenska på akademisk nivå, samhällsorientering och svenskt arbetsliv samt praktik.

Utfallet i denna kurs blev att majoriteten (fyra stycken av sex) fortfarande är i en situation där de är arbetssökande. En av deltagarna har fått anställning på sin praktikplats och en annan av deltagarna ska göra förlängd praktik. Detta skulle kunna ses som ett misslyckande men omständigheterna har under denna kurs varit speciella. Arbetsförmedlingen har genomgått en kaotisk period med neddragningar och omstruktureringar. Detta har gått ut över deras hantering av Korta vägen där två av de intagna deltagarna visade sig ha svaga svenska-kunskaper. Det ter sig därför som mer relevant att rikta fokus mot själva kursen och hur denna har upplevts av de medverkande.

Den generella uppfattningen från kursens deltagare är positiv. De upplever att de har lärt sig mycket som de kommer att ha nytta av samt att de haft en positiv social upplevelse och en trevlig tid tillsammans. De har knutit kontakter, samarbetat och lärt sig av varandra. Språkutvecklingen får högt betyg framförallt då svenskan är mer anpassad efter deltagarna i jämförelse med SFI. En annan positiv aspekt är att lärare och kursledning är engagerade och har bra insyn i vilka arbetsplatser som kan vara relevanta för deltagarna. Deltagarnas upplevelse av praktiken är i de flesta fall positiv. Det uppskattas att få komma ut på praktik och det generella betyget är högt. Kontakter med arbetskolligor och framförallt handledare har fungerat bra. Det område som har lägst betyg från deltagarna är arbetsuppgifterna, vilket delvis hänger ihop med kursens praktikperiod som sammanföll med sommarsemesteren. Det upplevdes svårt att få kontakt med en praktikplats, samt att arbetsuppgifterna var färre under semesterperioden. En deltagare upplever även att arbetsuppgifterna var för enkla för deltagarens kompetens.

Kursledningens uppfattning om kursen är även den positiv. Den sociala aspekten anses viktig och det bästa med kursen att få vara i en akademisk miljö och träffa likasinnade och hjälpas åt. De flesta förefaller väldigt drivna och engagerade i kursen och har en vilja att utvecklas. Praktiken anses som en av

de viktigaste delarna men också den delen med mest utmaningar. Utmaningarna ligger i att få kontakt med relevanta praktikplatser som är anpassade till deltagarens erfarenheter och kompetenser.

Praktikplatsrepresentanternas omdömen är blandade. Flera är positiva till att ta emot praktikanter och någon uttrycker att de lärt sig mycket om sin egen verksamhet genom att ha en praktikant hos sig. En praktikplats har även fått möjlighet till kompetensutbyte och tagit del av erfarenheter som deltagaren haft. De negativa omdömena handlar om struktur och planering, där det önskas en bättre framförhållning och en tydligare plan för praktiken. För att få praktiken att fungera på ett framgångsrikt sätt krävs att matchningen är bra, att praktikanten är driven och har en vilja att utföra praktik på ett framgångsrikt sätt och att det finns tid att planera för relevanta arbetsuppgifter liksom att ha tid för praktikanten.

Sammanfattningsvis kan sägas att den stora förbättringspotentialen ligger i anordnandet av praktikplatser och själva praktiken. Författarna till denna utvärdering har identifierat framförallt fyra konkreta aspekter där kursen skulle kunna utvecklas till det bättre:

### **1. Planering inför praktiken**

Även om det finns unika omständigheter (framför allt skillnader i kompetenser och kompetensnivå i gruppen) som gör det svårt att planera deltagarnas praktik är det viktigt att arbeta med framförhållning i planeringen av praktikplatser. En tidig kontakt med såväl deltagare som kursledning anges som viktigt av flera praktikplatser. Kursledningens idé om en "informationsbank" av praktikplatser bör genomföras, förslagsvis genom ett formaliserat nätverk av arbetsgivare. Dessa skulle kunna bjudas in i ett tidigt skede av kursen för att kort berätta om sina arbetsplatser och få en chans att träffa kursdeltagarna och kursledning. Ett sådant event kan antingen ordnas av kursledningen eller av Arbetsförmedlingen - eller i samarbete mellan dem.

### **2. Tidsperioden för praktiken**

Denna bör planeras så att praktikperioden inte infaller under semester-tider. Då praktiken anses utgöra den kanske viktigaste delen av kursen är det av yttersta vikt att praktikanten får relevanta uppgifter.



### **3. En mer genomtänkt plan för vad som förväntas av praktiken**

En tydligare och mer formaliserad plan bör utarbetas för vad praktikperioden förväntas leda till. Denna bör kommuniceras och diskuteras i ett möte med praktikplatsens handledare så att han/hon vet vilka förväntningar som kan ställas på såväl praktikplats som praktikant.

### **4. Bättre kommunikation under praktikperioden**

Kursledningen bör ha en starkare beredskap att svara och hjälpa till om praktikplatsen hör av sig om problem. Ett förslag är att introducera ett "halvtidsmöte" med praktikplatsen för att utvärdera hur det går och fånga upp eventuella problem som har uppstått.

Kan då Korta vägen bidra till det som diskuteras i inledningen; att stärka inkluderingen av invandrade akademiker, bryta stigma att anställa invandrare och lösa arbetskraftsbristen i Dalarna? Denna fråga är omöjlig att besvara utifrån ett så litet underlag men kursen är välkött och mycket uppskattad av deltagarna. Även om inte alla deltagare har fått arbete efter kursen har de stärkt sina kunskaper och sina kontakter på arbetsmarknaden. Om dessutom förbättringar görs i arbetet med att planera och genomföra praktiken finns goda förutsättningar att kursen också fortsättningsvis kan bidra positivt till såväl integration som arbetsmarknad i Dalarnas län.

## Referenser

### Litteratur

Andersson, J., Guldlager, L. (2013) *Tillvarata kompetensen! Arbetsgivares erfarenheter av att ha tagit emot praktikanter från Korta Vägen*. Kandidat-uppsats, Stockholms universitet.

Arbetsförmedlingen (u.å.) "Kartläggning inför Korta vägen".

<https://www.arbetsformedlingen.se/For-arbetssookande/Stod-och-ersattning/Stod-A-O/Sok-arbetsmarknadsutbildningar?cmd=visa&sv.url=12.68f3b2e415576fa900e41fbd&utbildningId=122485&utbTillf=232352-232091-232351-227212-229609-232089-232355-231383-232090-229610&startdatum=inom30>

(hämtad 2020-02-19)

Oxford Research (2014) *Forskning om diskriminering av muslimer i Sverige: En översikt av forskning publicerad vid universitet och högskolor i Sverige sedan år 2003*. En studie som genomförts på uppdrag av Diskrimineringsombudsmannen (DO).

Quillian, L., Heath, A., Pager, D., Midtbøen, A., Fleischmann, F., Hexel, O. (2019) "Do Some Countries Discriminate More than Others? Evidence from 97 Field Experiments of Racial Discrimination in Hiring". *Sociological Science*, 6, ss. 467-496. <https://doi.org/10.15195/v6.a18>.

Region Dalarna 2019, *Nulägesbeskrivning av integrationen i Dalarna, ett regionalt perspektiv*. Regionala utvecklingsförvaltningens rapportserie #2.

SVT (2019) "Ytterligare sägs upp från Arbetsförmedlingen i Dalarna", publicerad 21 maj 2019.

<https://www.svt.se/nyheter/lokalt/dalarna/ytterligare-30-sags-upp-fran-arbetsformedlingen-i-dalarna>

(hämtad 2020-02-13)

## Övriga källor

- Dokument och handlingar om kursdeltagare.
- Enkät till kursens sex deltagare (100 % svarsfrekvens).
- Intervjuer Korta vägens ledning:
  - Anette Timmerlid: kursledare. Intervjuad i Borlänge 2020-01-24.
  - Michael Toivio, praktiksamordnare för kursen. Intervjuad via connect (videosamtal) Falun 2019-12-20.
- Intervjuer med representanter för praktikplatser
  - Alaska Film i Stockholm: Sarah Meyer svarade skriftligt på intervjufrågor 2019-12-11.
  - Röda korset i Falun: Maja Vahlberg, svarade skriftligt på intervjufrågor 2019-12-13.
  - Skräddarbacksskolan i Borlänge: rektor Anna Samuelsson svarade skriftligt på intervjufrågor 2019-12-18.
  - Sopranen, flyktingmottagning i Borlänge: Biträdande rektor Rengin Hajo, intervjuad i Borlänge 2020-01-10.
  - Stora Enso i Borlänge: Anna Elsander, intervjuad i Borlänge 2019-12-12.
  - Struktor i Falun: Erik Hallberg, intervjuad i Falun 2019-12-12.



**Fråga 9 Har ni själva anställt praktikanterna efter praktiken?**

- Ja, praktikanterna är nu heltidsanställda
- Ja, praktikanterna är nu deltidsanställda
- Nej, vi har inte *kunnat* anställa praktikanterna
- Nej, vi har inte *velat* anställa praktikanterna
- Vet ej

**Fråga 10 Kan ni tänka er att ta emot fler praktikanter från Korta vägen framöver?**

- Ja
- Nej
- Vet ej

Varför? Varför inte?

**Fråga 11 Att ta emot en praktikant handlar ofta om att det finns ett socialt engagemang på arbetsplatsen. Anser du att ert mottagande av praktikanterna bygger på socialt engagemang?**

I så fall: synliggör ni ert sociala engagemang?

Är det något ni skulle vilja göra?

**Fråga 12 Vad tror ni om diplom från Högskolan eller kanske logga att sätta på er hemsida för medverkan - skulle det spela roll för viljan att ta emot praktikanter?**

**Fråga 13 Har ni tips på något annat som kan få fler att vilja och kunna ta emot praktikanter?**

**Fråga 14 Har ni några övriga synpunkter ni vill förmedla till oss?**

TACK för din medverkan!

## Bilaga 2: Enkät till deltagarna



HÖGSKOLAN  
DALARNA

Enkät om kursen Korta vägen

För att kunna förbättra kursen Korta vägen pågår nu en utvärdering. En del i utvärderingen består i att deltagarna berättar om vad de tycker om kursen. Alla synpunkter är viktiga, därför är det viktigt att du som deltagare berättar vad du tycker om kursen och besvarar enkäten. Har du avbrutit ditt deltagande är vi ändå intresserade av din åsikt.

Enkäten består av 15 frågor, läs igenom frågorna och instruktionerna noggrant och besvara så många som möjligt. Alla dina svar är anonyma. Om du redan svarat på enkäten skicka tillbaka det tomma svarskuvertet.

När du är klar lägg enkäten i det bifogade svarskuvertet och posta det. Observera att portot är betalt!

Tack på förhand.

Mats Öhlén  
Högskolan Dalarna

Har du några frågor om enkäten kontakta:

Mats Öhlén  
023-778435  
maoh@du.se

Innan du fyller i enkäten, var vänlig och fyll i uppgifter om dig själv nedan

Kontrollfrågor:

Ålder	
Kön	
Vilket år kom du till Sverige?	
Ursprungsland	
Yrke i hemlandet	
Utbildning i hemlandet	

Fråga 1. Sammanfattningsvis vad tycker du om kursen Korta vägen? Betygsätt på en skala mellan 1 och 10, där 1 står för att du är helt missnöjd och 10 står för att om du är 100 procent nöjd. Allt mellan 1 och 10 är möjligt att skriva.

Betyg: \_\_\_\_\_ (Skala 1-10)

Fråga 2. Vad tycker du att du generellt lärt dig genom kursen?

Mycket som jag tror att jag kommer att ha nytta av	<input type="checkbox"/>
En del som jag tror att jag kommer att ha nytta av	<input type="checkbox"/>
Väldigt lite som jag tror att jag kommer att ha nytta av	<input type="checkbox"/>
Vet inte	<input type="checkbox"/>

Kommentar:.....

.....

Fråga 3. Vad har du lärt dig inom de olika ämnesområdena i kursen? Bedöm varje område och sätt ett kryss i varje område. Allt från 1 till 7 är möjligt att kryssa.

Områden	1 (ingenting)	2	3	4	5	6	7 (väldigt mycket)
Svenska språket							
Svenskt arbetsliv							
Yrkescoaching							
Yrkesspecifikt innehåll							

Kommentar:.....

.....

*Observera att det finns frågor på baksidan*



Fråga 4. Har kursen förändrat ditt sätt att se på Sveriges arbetsmarknad?

Ja, mycket	<input type="checkbox"/>
Ja, lite	<input type="checkbox"/>
Nej	<input type="checkbox"/>
Vet inte	<input type="checkbox"/>

Kommentar:.....

.....

Fråga 5. Är det något moment som skulle kunna tas bort i kursen?

.....

.....

Fråga 6. Är det något du anser saknas i kursen, alltså borde något moment läggas till?

.....

.....

Fråga 7. Vad har varit bra med kursledningen och lärarna? Skriv in ditt svar nedan.

.....

.....

Fråga 8. Vad har varit dåligt med kursledningen och lärarna?

.....

.....

*Observera att det finns frågor på  
baksidan*

Fråga 9. Vad har varit bra med gruppen (de övriga deltagarna i kursen)?

.....

.....

.....

Fråga 10. Vad har fungerat sämre med gruppen (de övriga deltagarna i kursen)?

.....

.....

.....

*Observera att det finns frågor på  
baksidan*

Nu kommer några frågor om din praktik.

Fråga 11. Vad tycker du allmänt om din praktikperiod? Bedöm varje område och sätt ett kryss för varje område. Allt från 1 till 7 är möjligt att kryssa.

	1 (helt missnöjd)	2	3	4	5	6	7 (100% nöjd)
Generellt omdöme							
Kontakt med handledare							
Kontakt med arbetskamrater							
Arbetsuppgifter							

Kommentar:.....

.....

Fråga 12. Vad lärde du dig under din praktikperiod? Bedöm varje område och sätt ett kryss för varje område. Allt från 1 till 7 är möjligt att kryssa.

	1 (ingenting)	2	3	4	5	6	7 (väldigt mycket)
Vardagssvenska							
Begrepp och termer relevanta för ditt yrkesområde							
Svensk arbetsmarknad							
Svenska samhället/kulturen							

Kommentar:.....

.....

*Observera att det finns frågor på  
baksidan*

## Avslutningsvis

Fråga 13. Upplever du att du är närmare ett arbete idag jämfört med när du startade kursen?

Ja, mycket	<input type="checkbox"/>
Ja, lite grann	<input type="checkbox"/>
Nej	<input type="checkbox"/>
Vet inte	<input type="checkbox"/>

Kommentar:.....

.....

Fråga 14. Vad kommer du att göra efter att kursen är slut?

Har redan fått ett arbete	<input type="checkbox"/>
Förlängd praktik	<input type="checkbox"/>
Studera	<input type="checkbox"/>
Söka arbete	<input type="checkbox"/>
Vet inte	<input type="checkbox"/>
Någonting annat:	<input type="checkbox"/>
Nämligen:	.....

Fråga 15. Vilka förändringar skulle du vilja se med Korta vägen?

.....

.....

Stort tack för att du svarade på frågorna!



# Rapportserie Interkulturellt utvecklingscentrum Dalarna (IKUD)

## Högskolan Dalarna

### Redaktörer:

Tomas Axelson & Thomas Sedelius

1. Thörnlund Persson, Maria. *Erfarenheter, relationer och visioner: Sommarskolan 2016 och anställdas röster om dess bidrag till ett socialt hållbart Borlänge*. Falun: Högskolan Dalarna, 2016.
2. Olsson, Helén, Axelson, Tomas & Stier, Jonas. *Arbetsformer kring sociala risker – med fokus på rasism och extremism*. Falun: Högskolan Dalarna, 2017.
3. Frisk, Liselotte, Axelson, Tomas, Hylén, Torsten & Stier, Jonas, *Att lägga rälsen medan man kör: En utvärdering av kunskapshusens arbete i fyra pilotkommuner - Örebro, Göteborg, Borlänge och Stockholm*. Falun: Högskolan Dalarna, 2017.
4. Stier, Jonas & Sandström, Margareta, *En interkulturell förskola? Förhållningssätt och kunskapsformer hos förskolepersonal i Rinkeby-Kista*. Falun: Högskolan Dalarna, 2017.
5. Blomberg, Helena, Båtefalk, Lars & Stier, Jonas. *Extremistisk ideologi i den retoriska kampen om sanningen – fallet Nordiska motståndsrörelsen på sociala medier och i lokalpress*. Falun: Högskolan Dalarna, 2018.
6. Frisk, Liselotte, Axelson, Tomas, Korsell, Lars, Lundberg, Erik & Stier, Jonas. *Förtroendevaldas trygghet i Ludvika kommun*. Falun: Högskolan Dalarna, 2018.
7. Axelson, Tomas, Hansson, Ulf & Sedelius, Thomas. *Från privatsak till politisk kraft? Borlänges interreligiösa råd och förväntningar på religion som resurs i lokalsamhället*. Falun: Högskolan Dalarna, 2018.
8. Lundberg, Erik. *Till demokratins försvar? Det lokala civilsamhället om Nordiska motståndsrörelsens närvaro i Ludvika*. Falun: Högskolan Dalarna, 2019.
9. Fredriksson, Daniel, Florén, Thomas & Karlsson, Fredrik. *”Det första steget”: Studieförbund som kontaktyta för integration*. Falun: Högskolan Dalarna, 2020.
10. Öhlén, Mats & Vesterholm, Angelica. *Vägen till arbete för invandrade akademiker? En utvärdering av kursen Korta vägen i Dalarna 2019*. Falun: Högskolan Dalarna, 2020.